

**TELESFORO
MONZON**
eLab

OLASO
DORREA
FUNDAZIOA

2020 MEMORIA

AURKIBIDEA:

TM eLab Euskal Herrigintza Laborategia

Urte honetan aurrera eraman edo hasitako proiektuak

COVID-19 Gogoeta Gunea

Naziometroa: Subiranotasun nahiaren inguruko soziometroa

XXI. menderako Hizkuntza Politika

Partekatuz

Ongizate adierazleak

Ekonomia zirkularra

Nazioartea eta Euskal Herria

TM eLab Euskal Herrigintza Laborategia:

SARRERA:

TM eLab Olaso Dorrea Fundazioaren ekimena da. Telesforo Monzonen espirituari jarraikiz, laborategiaren asmoa EHko etorkizunari buruz aritzeko gogoetak sustatzea da, elkarlanean.

TM eLab-en helburua herri gisa ditugun erronka estrategikoei loturiko gogoeta sustatzea da eta erantzun berritzaileak bilatzea. Nazioartean erreferentzia aurreratuenak bilatuz eta Euskal Herrian martxan dauden eraldaketa prozesuak aztertuz. Horrela jardunbide eta politika konkretuei buruzko kalitatezko proposamenak eginez. Horretarako lan-talde trinko eta egonkorak baino helburu zehatzak dituzten lan-prozesu denboran mugatuak lantzen ditugu, misio zehatzei zuzendurikoak.

Barne antolaketa:

Jardunaldi honetan, laborategiak bere egituratzeari ekin dio. Maila horretan Batzorde Exekutibo bat izendatu da ondorengo pertsonen osatua: *Iratxe Esnaola, Urko Aiartza, Pello Otxandiano eta Igor Ortega.*

Era berean urteko plangintza eta programa garatzeari ekin dio, horretarako maiztasun batez bilkurak burutuaz.

Kanpo harremanak:

Urtean zehar Laborategiak Euskal Herriko hainbat eragilerekin egitasmoak partekatu ditu eta aztertu, hala nola:

- Eusko Ikaskuntza.
- Agirre Lehendakari Center.
- Kontseilua.
- Sabino Arana Fundazioa.
- Mondragon Unibertsitatea eta bertako Herrigintza graduondoa.
- GEZKI
- Parte Hartuz EHU-UPV.
- Subiranotasuna Europako Herrietan Masterra, EHU-UPV.
- Gaindegia.
- Euskal Herriko ekonomilarien Biltzarra.
- Arantzazuko Laborategia (bertako aholku batzordeko kide delarik laborategia egun).
- Jakin.

Laborategiaren administrazioa:

Bere jarduera guztiak aurera atera asmoz laborategiak gutxieneko dedikazio profesional bat du. Hain zuzen ere Zuzendari bat dedikazio partzialarekin.

Zuzendariaren lana Laborategiko Batzorde Exekutiboari jarraikiz Laborategiko egitasmoak eta jardunak zuzentzea da.

URTE HONETAN AURRERA

ERAMAN EDO HASITAKO PROIEKTUAK

Aurrera eraman edo martxan diren proiektuak:

- Covid19 Gogoeta Gunea.
- Naziometroa.
- XXI menderako Hizkuntza Politika Gogoeta.
- Partekatuz/Sharing.
- Euskal Herria eta Nazioartea.
- Ongizate adierazleak.

Proposamen mailan direnak:

- Ekonomia zirkularra.
- Digitalizazioa.
- Partehartzea eta larrialdi klimatikoa.
- Kultur proiektua.

COVID-19 Gogoeta Gunea:

COVID 19K mundu mailan eta arlo guztietan inflexio puntu bat suposatu duela ukazina da. Arlo guztiak astindu ditu eta **post-COVID-19 agertokian erronka estrategikoei aurre egiteko hausnarketek krisi hau oso presente izan beharko dute.**

Hori dela eta, eta egun bizi dugun egoera kontuan hartuta, **mintegi birtual bat** jarri dugu martxan (www.telesforomonzonlab.eus) etorriko denaren gogoetarako espazio ireki bezala. Bertan etorkizuneko erronken inguruko ekarpen kualifikatuak jaso ditugu, eduki sakonekoak, Euskal Herriarentzat datozen erronken inguruan gogoeta egingo dutenak. Horretarako gure web orria egokitu dugu bai eta tuiterr kontua ere (@TM_eLab). Bildutako ekarpen guztiekin Elkar argitaletxearekin batera liburu bat publikatu da. Hainbat ekarpen egunkarietan publikatu dira ere.

Asmoa aurrera begira, eztabaida irekita mantentzea da, beste formatuen bidez, Covid19k Euskal Herriarentzat dakartzkien erronken inguruan.

Gogoetan parte hartu dutenak:

COVID-19a katalizatzaile gisa
Shaun Riordan

COVID-19a: EUROPAR BATASUNAK huts egin du elkartasun proba batean.
Ordaina austeritate zorrotzagoa eta okerragoa izango da
Duroyan Fertl

COVID-19a, mundua eta gu
Urko Aiertza Azurtza

Mundu berrira zabaldutako gure atea. Ate joka dugun mundu berria eta bertan dugun lekua
Ander Caballero Barturen

COVID-19ak ekar litzakeen epe luzeko inpaktuen dekalogo
Mikel Navarro Arancegui

Normal berria
Garazi Goia Imaz

Elkarrekin euskaratik berreraiki
Paul Bilbao Sarria

Kulturatik ere, Euskal Herria helburu
Joanmari Larrarte Telletxea

Hezkuntzak behar du iraultza

Zigor Ibarzabal Bastarrika

COVID-19az, distopiaren falaziaz,(tele)hezkuntzaz eta zaintzaren pedagogiaz

Nora Salbotx Alegria

Komunikazioan, gure Ro zenbakiak behera egin du

Josu Amezaga Albizu

Gure ongizate-estatua biluztu duen krisia

Gemma Zabaleta Areta

COVID-19aren krisia eta ekonomia globala: erronken azelerazioa

Andoni Eizagirre Eizagirre

Ondasunak eta baloreak. Boterea eta demokrazia

Isidro Esnaola Herrero

Natura errespetatzen duen ekonomia baterantz,

COVID-19 osteko Euskal Herrian

Unai Pascual Garcia de Azilu

Kapitalismoaren logiken deskonfinamendua.

Hyman Minskyrekin pentsaezina zena berriz pentsatuz:

aberatsenei zergak, langabezia masiboari aurre egiteko

Xabi Larralde

Normalitate berrirako agroekologia feminista

Mirene Begiristain Zubillaga

Hurrengo mundua: orain eta hemen

Mixel Berhokoirigoin

Koronabirusak sortutako egoera kooperatibista baten ikuspegitik

Iñigo Iñurrategi Irizar

Mondragoneko kooperatibismoa COVID-19 osteko aroan

Aritz Otxandiano Kanpo

Turismoa, COVID-19a eta Aldaketa Globala:

2030 eraldaketarako hausnarketa

Aurkene Alzua Sorzabal

Animalien kontsumoa birpentsatzen hurrengo

pandemia globala prebenitzeko

Eneko Axpe Iza

COVID-19a, arazo sakonagoen ondorio

Joxerra Aihartza Azurtza

290Babes ditzagun gure irakasleak eta ikerlariak!

Iñaki Goirizelaia Ordorika

Datuen jabetza eta burujabetza, datuek gidatutako jendartean

Iratxe Esnaola Arribillaga

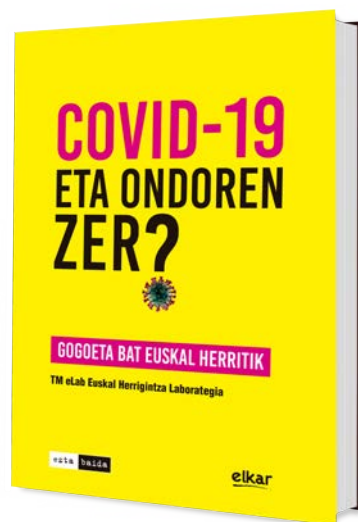
**Euskal Nazio Algoritmikoa Sortuz:
Subiranotasun Teknologikoa Post-COVID-19 Gizartean**
Igor Calzada

**Segurtasuna, defentsa eta Estaturik gabeko nazioak,
beharrezko hausnarketa COVID-19aren harira**
David Bajona i Carrera eta Daniel Soler i Gonzalez

Subiranismoa eta burujabetzak
David Lannes eta Nicolas Goñi

Birusa hedatu mugatutako lurraldean
Imanol Esnaola Arbiza

COVID-19aren ondorengo agertokiaz
Agirre Lehendakari Center (ALC)

Liburua komunikabideetan:

<https://www.noticiasdegipuzkoa.eus/cultura/2020/10/07/covid-19aren-inguruko-hausnarketa-euskal/1059380.html>

<https://www.naiz.eus/eu/info/noticia/20201006/covid-aren-ondoren-zer-datorren-aztertu-du-tm-elabek-liburu-batean>

<https://www.berria.eus/paperekoa//007/001/2020-10-07/.htm>

Naziometroa: Subiranotasun nahiaren

inguruko soziometroa:

Euskal Herria mailan soberanismo eta independentzia asmoek politikaren erdian jarraitzen badute ere, ez da oso ezaguna soberanismoa, autogobernua, independentzia eta horiek zeharkatu ditzaketen gaien inguruko herritarren iritzia.

Naziometroaren bidez Euskal Herria herritarrek gai hauen inguruan dituzten iritzi eta hautemateak aztertu nahi dira. Eta hori modu jarraian egin nahi da. Hau da, neurketa puntual edo koituntural batetik haratago, denboran luzatuko den barometro bat osatu da.

NAZIOMETROA

Euskal Burujabetzaren Barometroa

www.naziometroa.eus

Naziometroaren ikergaiak ondorengoak izando dira:

- Egungo abagune politikoan Euskal Herri osoa bilduko lukeen Estatu/Errepublika baten aurreko jarrerak neurtzea.

- Independentzia nahiaren neurketa.

-Jarrera horien atzean (aldekoak zein kontrakoak, zein iritzi sorturik gabekoena) egon daitezkeen hainbat iritzien neurketa (ekonomikoak, politikoak, sozialak, e.a.)

-Independentziarako arrazoi nagusia(k) zehaztea.

-Unionismorako arrazoi nagusia(k) zehaztea.

-Atxikimendu gehien jaso dezakeen hitz edo kontzeptuen neurketa (Euskal Estatua vs Euskal Errepublika...)

-Subirautza nahia eremuka (edo subirautza eremuka garatuta subirautza orokorrari egin die-zaioken ekarpena).

- Jarrera eta iritzi horien ezaugarritze soziodemografikoa egitea.

Euskal Herria osatzen duten eremu instituzionalekiko egokitzapenak egingo dira horretarako.

Urtean bi inkesta (udazkena eta udaberria) egingo dira, maiztasunak ziurtatuko baitigu iritzi tendentziak ongi ulertzea.

Elkarlanean oinarritutako ekimena:

Honako egitasmoa aurrera ateratzeko OLASO DORREA FUNDAZIOA ETA UPV/EHUren arteko lankidetzak akademikorako hitzarmena sinatu da.

Proiektua aurrera eramateko Olaso Dorrea Fundazioaren Telesforo Monzon laborategiak (TM eLab) Parte Hartuz EHUko ikerketa taldeko kideekin Barometroaren Ikerketa Batzordea osatu dute, bertara Nafarroako zein Iparraldeko ikerlariak gehituaz.

Horrela Parte Hartuz ikerketa taldeak gehi Nafarroako zein Iparraldeko beste adituek, ikerketa batzordea osatu dute. Batzorde hau inkesten emaitzen irakurketa berariazkoa burutzeaz arduratuko da, bai eta honek beharrezko rigore zientifikoa izateaz.

Batzorde Zientifikoaren osaketa: Julen Zabalo, Arkaitz Fullaondo, Carlos Vilches, Asier Etxenike, Igor Ortega eta Iduzki Soubelet.

Fundazioaren gain egon da ikerketa batzordeak diseinatutako landa lana aurrera eramateaz arduratuko den inkesta zerbitzua, bai eta naziometroaren emaitzen kaleratze kostuak eta abar.

Argitaratutako lanetan agerraraziko da lanon sorgunea hitzarmen honetan dagoela eta parte hartu duten pertsonen izenak aitortuta.

Landa lana burututa, lehen inkesta aurkeztu da:

EITB: <https://www.eitb.eus/eu/albisteak/gizartea/bideoak/osoia/7713909/bideoa-euskal-estatuaren-daude-euskal-herriko-hamar-biztanletik-lau/>

NAIZ: <https://www.naiz.eus/eu/info/noticia/20201217/el-42-5-votaria-por-un-estado-vasco-en-un-plebiscito-acordado-segun-la-primera-edicion-de-naziometroa>

BERRIA: <https://www.berria.eus/albisteak/191277/herritarren-425ek-euskal-estatuaren-alde-bozkatuko-lukete-erreferendum-adostu-batean.htm>

DIARIO VASCO: <https://www.diariovasco.com/politica/primer-naziometroa-revela-20201217123007-nt.html>

DEIA: <https://www.deia.eus/actualidad/politica/2020/12/18/apoyo-vasco-mayoritario-euskal-herria/1086455.html>

NOTICIAS DE GIPUZKOA:

<https://www.noticiasdegipuzkoa.eus/actualidad/politica/2020/12/18/apoyo-vasco-mayoritario-euskal-herria/1076224.html>

NOTICIAS DE ALAVA: <https://www.noticiasdealava.eus/actualidad/politica/2020/12/18/apoyo-vasco-mayoritario-euskal-herria/1068633.html>

NOTICIAS DE NAVARRA:

<https://www.noticiasdenavarra.com/actualidad/politica/2020/12/18/apoyo-vasco-mayoritario-euskal-herria/1104551.html>

HAMAIKA TELEBISTA: <https://hamaika.eus/bideo-saioak/nafarroa-gaur-3/gure-begiz/euskal-herriko-hamar-biztanletik-lauk-euskal-estatuaren-alde-egingo-luke.html>

ARGIA: <https://www.argia.eus/albistea/adostutako-erreferendum-ofizial-bat-eginez-gero-herritarren-gehiengoak-euskal-estatuaren-alde-egingo-luke-telesforo-monzon-elab-euskal-herrigintza-laboregiaren-eta-ehuko-parte-hartuz-ikerketa-taldearen-arabera-bi-erakundeek-ostegunean-aurkeztu-duten-leh>

KAZETA: https://www.kazeta.eus/eu/info_kz/20201218/herritarren-42-5-euskal-estatuaren-alde-agertuko-litzateke-erreferendum-adostu-batean

SUSTATU: <https://sustatu.eus/1608284312>

XXI. menderako Hizkuntza Politika:

XXI. mendearen lehen laurdenean murgildurik gaudela, mundu mailan sekula ezagutu ez den abiadako aldaketak ari dira ematen: robotizazioa, inteligentzia artifiziala, gauzen interneta, teknologia aurrerapenak, informazio joan-etoerriak eta honen guztiaren ondorioz gizarte eraldaketa sakona, inoiz ezagutu gabeko abiada bizian gauzatzen ari dena gainera batetik; bestetik, bizidunen migrazio mugimenduek bai eta mugikortasunak zein gizarte batzuen zahartzeak biziki ari dira aldatzen ingurunea, Europan batik bat, urte gutxitan. Honek guztiak sekulako eragina izango du identitatearen erreprodukzio sistemetan oro har eta, zer esanik ez, gurea bezalako komunitate/nazio gutxiagotuetan. Euskal Herrira etorrita, euskararen egungo normalizazio ereduak topea jo duenaren zantzuak nabariak dira bai hezkuntza arloan, bai helduen euskalduntzean edo erakunde publikoen normalizazio prozesuetan, kultur transmisioan edota esparru komunikatiboan, besteak beste; eta honek guztiak bere ondorioa du euskararen transmisioan eta bizi iraupenean, kale erabilera datuek adierazten duten bezala.

Hori guztia gutxi balitz, COVID-19ak eta beronekin etorritako itxialdiak joera hauek azkartu eta areagotu egin ditu, lehen hipotesia zena errealitate bihurtuaz.

Aipatu eraldaketa hauek guztiak kontuan izanik, euskararen normalizazioa helburu duen euskaltzaletasunak/abertzaletasunak ezinbestekoa du gogoeta sakon bat egitea. Paradigma aldaketen garaian bizi gara eta egoera berri horietara egokitzeko gaitasuna izateak berebiziko garrantzia izango du. XX. mendean sortutako hizkuntza politikak/ek ez dio(te) seguruenik errealitate berri honi erantzuteko ahalmenik.

Gelditu eta inguruetara begiratzeko garaia dugu euskararen normalizazio prozesuan, sistemikoak eta egiturazkoak diren eraldaketez ohartu eta errealitate honen aurrean euskal botere politikoak (euskal erakundeek) euskararen normalizazioan XXI. mendean nola eragin behar duen sakonduz. Aztertu beharra dago botere politikoa nola

2020KO JARDUN MEMORIA

eta zertarako baliatu euskararen normalkuntza osoa erdiesteko. Eztabaida ez baita asko/gutxi aurreratu dugun, botila erdi betea edo erdi hutsa dagoen, baizik eta XXI. mendeko erronken aurrean zer hizkuntza politika behar dugun aurrera egiteko.

Horretarako esan bezala, euskararen normalizazio prozesua azkartzeko beharrezkoa den XXI. menderako hizkuntza politika eztabaidatu eta ahal bada ondorio nagusi batzuk ateratzeko Gogoeta Gune bat sustatuko du Telesforo Monzon Euskal Herrigintza Laborategitik. Herri eztabaida sakon eta zabal bati abiapuntua ipintzeko gogoeta gune bat.

Horrela, gogoetarako gai nagusiak dira:

- ! Normalizazio prozesuaren ikuspegi politikoa, sistemikoa eta egiturazko batetik abiatutako diagnostikoak egin eta aurrera begirako ikuspegiak lantzea. Horrela, euskararen normalizazioari buruzko etorkizuneko erronken inguruko gogoeta eta proposamenak landuz.
- ! Euskal Herriaren nazio eraikuntza prozesuaren baitan euskararen normalizazioak egin dezakeen ekarpena eta izan beharreko lekua aztertzea. Maila horretan, hizkuntzaren estatusa eta euskal erakundeen papera sakonki aztertuz.
- ! *Proposatzen den lanketa Euskal Herri osoko ikuspegiarekin lantzekoa litzateke. Funtsean, euskararen normalizazio prozesuaren ikuspegi propioa lantzea eta euskarak Euskal Herriaren nazio eraikuntza prozesuan izan beharreko lekua zehaztea, Euskal Herri osoan berdin eraiki beharreko "paradigma" bailitzateke. Horrek ez luke esan nahiko, noski, ikuspegi horretatik erator litezkeen proposamen edo diskurtsoak mimetikoki aplikagarriak izango liratekeenik.*

Gogoeta Gunearen osaketari begira lehen bi mintegi itxi osatu dira, Gune honen balio eta edukien inguruan eztabaidatzeko. Bertan euskalgintzako 20 bat kidek parte hartu dute eta ondorio gisa Gogoeta Guneari izaera propio eta antolatua ematea erabaki da. Une honetan Gogoeta Gunearen batzorde iraunkorra finkatzeari ekin zaio eta hurrengo urteko plangintza zehazteari.

Partekatuz/Sharing:

Euskal Herrian eman den gatazka eraldaketa zein nazio eraikuntza prozesua beste gatazka eta herrietako interesatuekin partekatzea helburua duen proiektua

Azken urteotan Euskal Herriko gatazka politikoak bizi izan dituen konponbiderako ekimenak, bai eta beronek bizi izan duen eraldaketak interesa piztu du nazioarteko hainbat eragile eta erakunderen partetik. Era berean, gatazka politikoaren baitan eman den nazio eraikuntza prozesuak ere sortu du hainbat eragileren artean interesa eta ezagutza nahia. Hein handi batean, Euskal Herrian emaniko prozesuak, bere txikitasunean bada ere, berrikuntzaren bidetik hainbat erronka propioei erantzun behar izan dio. Hori dela eta eskaera desberdinak izan dira Euskal Herrira etorri eta azken urteotan eman den eraldaketa eta burutu diren ekimen berezituak aztertzeko. Proiektu hau eskaera horiei erantzuteko jaio da.

HELBURUAK

- ➔ Euskal gatazkaren eraldaketa eta nazio eraikuntza prozesua, euskal abertzaletasunaren ikuspuntutik partekatu beste gatazka eta herrietako ordezkariekin.
- ➔ Gatazka konponbide eta eraldaketan aritzen diren eragile desberdinekin prozesu honetatik irteten diren hainbat ikasgai partekatu.
- ➔ Euskal gatazkaren konponbiderako oinarri izan diren gakoan hausnarketa burutu, honen bidez gatazkaren eraldaketa arloan ekarpena eginez.
- ➔ Gatazkak eraldatzeko prozesuetan sortzen diren erronka eta zailtasun komunei buruz eztabaidatzea.

ESKAERARI EGOKITUTAKO BISITAK

TM eLab laborategiak aipatu helburua bete asmoz, jasotako eskaera eta beharrei egokitutako bisitaldiak antolatzen ditu Euskal Herrian, mintegi eta bilkuren bidez esperientzia partekatuz. Aztertuko diren gaiak eskaeraren arabera definituko dira, ondorengoak jasoaz besteak beste:

- ✓ EHko historia garaikidearen prozesu negoziatzaileen analisi kritikoa
- ✓ Pentsamendu estrategikoa

- ✓ Trantsizioa eta barne kohesioa
- ✓ Gizarte zibila. Mobilizazioa
- ✓ Alderdi eraikuntza
- ✓ Eraikuntza nazionala
- ✓ Armagabetzea

EZTABAIDA ETA MINTEGI TEMATIKOAK. TM eLab laborategiak, aipatu helburuekin, eztabaida eta mintegiak antolatzen ditu gai desberdinen inguruan, bake eta gatazka konponbidean aritzen diren eragileekin, gatazken eraldaketa eremuan praktika hobeak erdietsi asmoz.

Aurtengo ekinbideak:

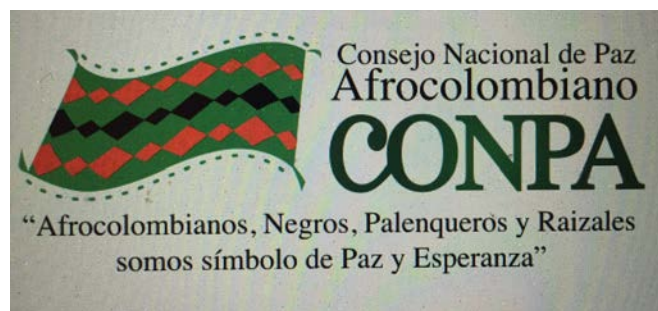
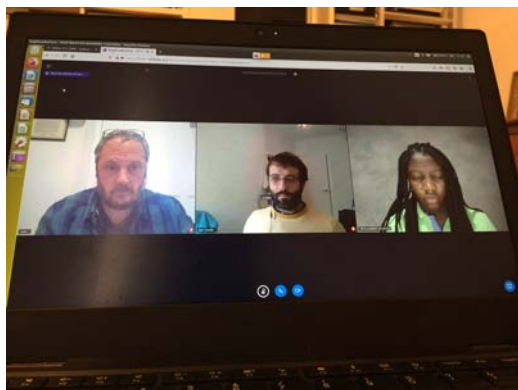
Bangsamoroko MILF mugimenduaren bisita EBren eskutik:

Aurtengo urte hasieran EBk babestuta Bangsamoroko MILF eko delegazio zabal bat izan genuen Euskal Herrian aste batez eta egun horietan hainbat eragile politiko, sozial zein instituzionalekin biltzeko aukera izan zuten.

Kolonbiako Komunitate Beltzekin (CPN) mintegi birtuala:

PROYECTO CAPACITACIÓN PUEBLO AFROCOLOMBIANO. PROCESO COMUNIDADES NEGRAS (PCN) Y ASOCIACIÓN DE CONSEJOS COMUNITARIOS DE NORTE DEL CAUCA (ACONC)

Une honetan eta COVID19aren mugak direla eta Kolonbiako komunitate afro eta beltzekin mintegi birtual bat kudeatzen ari gara.

Negoiatzaileentzat bermeak mintegia:

Mintegi honen helburua ezein prozesu negoziatzaileetan partehartzaileek izan beharreko bermeen inguruko gogoeta burutzea da.

Mintegi hau Bergofh fundazioarekin batera ari gara burutzen. Eta oraindik aurre lanetan gaude. Asmoa lehen mintegi birtualen ondoren mintegi fisikoa egitea litzateke.

Orain arte 3 mintegi birtual egin ditugu eta bertan, Kolonbia, Kashmir, Kurdistan, Filipinak, eta Tamil Eelameko ordezkariak parte hartu dute hala nola hainbat Europako adituk. Orain arte hainbat lan txosten burutu dira: Filipinak, Hegoafrika, Kolonbia, zein Euskal Herriaz lehenengoak.

**TELESFORO
MONZON**
eLab